

”Vänd så berättas — ”

Ur ”Gammalt och Nytt dag för dag —” III

*Skräddar Jöns Jönsson
f. 1840.
Foto: Karl Lärka*

Karl Lärka berättar om sin släkt:

”Farmors mor, ”Lillmormor” kallad, var mor till Skräddar Jöns Jönsson, född 1840, som här berättar. Han skulle haft oändligt mycket att språka om, men här ändå lite av vad jag hade tid att anteckna.

”Lillmormor dog i slutet av mars och var i jorden den 5 april. Född 1806. Var kulla i 20 år, — kelingg i 20, å änka i 20, och ”djick milå” det övriga. Mannen hennes, Skrader Jons, dog -47.

Nu höll Lillmormor ihop hushållet ändå, tills Anna for till Bältergården, Karin till Bråmåbo, Bäsä Lars hade tagit Margit (Karls farföräldrar), och till sist var Lillmormor och Jöns i samma hushåll.

Skrader Anna (dottern) säger om Lillmormor: ”Uskaplin tä arbet å bändin å jänkum va o,” och till sist så skulle hon vara andligt sinnad. Alla ville hon göra lika, och ingenting ville hon förstöra för någon, och när hon sedan började ”gå mellan”, så var hon också hos barnen lika. — ”Men den som just fick börja i fattigdomen, det var väl far din.” — ”Jo, han var väl just i fattigdomen, han som blev en sån svängmakare!” invänder Skrader Jons. — ”Ja, men då han skulle börja, kunde det inte värre vara, då det inte fanns nå kvinnfolk i gården, — få tänka sig hur han fick börja. Han brukade tala om hur det var, när han var alldeles ensam i Hållen med kreaturen och skulle gåta, — han hade blivit alldeles nedlusad, så han hade stått vid bäcken och kammat sig och låtit lössen flyta bort med strömmen.”

Om Bäsä Lars (farfar):

”Och Bäsä Lars var så ivrig att gå i kyrkan, så han skulle gå dit var söndag, fast han var i Ryssa. Men den söndagen det lyste för far din, då tyckte han att han hade fått en riktig örfil. Då gick han inte i kyrkan på flera söndagar utan var hemma och läste och sjöng som en riktig präst. — ”Men säga vad man vill om honom, så var det ändå han som arbetade till blods, när han kom hit i gården, och hjälpte opp det.”

— ”Och ömsint var han, då han såg barn som var hungriga eller vanskötta, så nog gav han dem.” — ”Men de arbetade nu för hårt, hust-run drog ju på sig vattusot därigenom, så hon dog.”

Jons berättar:

”Jag minns när han (farfar) var uppe vid Fjärden och sågade. Då var hustrun med och hjälpte till att släpa de där stockarna, som var grövre än några man ser nu för tiden, ja, de var som den grövsta smedjestubbe i ändan, å då kan du förstå hur de skulle se ut. Hon jämrade sig väl då över hur osinnes drygt det var och började bli dålig efteråt. Men det var så då, seden var sådan, att de skulle slita så där. Ingen visste om att akta sig då inte, såsom nu —.”

När farmor dog.

Jons berättar:

Slogkitt Anna (nu i Nusnäs) var hos dem, då detta hände, och hon har berättat om hur det var.

— ”Farmor dog på kvällen, men sen hade hon fått ligga kvar i sin säng över natten, för de hade inte den sedan då, ser du, att de skulle ha ut dem med detsamma som nu, utan de brukade få ligga kvar just bra nog länge —. De andra låg i sina sängar, och Slogkitt Anna hade bäddat åt sig i ett hörn, men hon kunde inte sova riktigt hon heller, förstås. Hon brukade tala om att farfar hade bäddat åt sig på golvet bredvid sängen. Men han var opp gång på gång och tände ett ljus och lyste på den döda hustrun och såg på henne —.

Så höll han på hela natten. Men då klockan blivit 5 på morgonen, då steg han upp och gjorde upp eld. Så kokade han potatis och stekte strömming åt oss. Och när han hade ätit, sade han, att han skulle gå bort och skaffa någon hjälp att göra kistan, — ”så vir fåm don bort on, möjtå — — —.”

Karl Lärka

(Översättn. från soll-målet.)